

pomoce edukacyjne dla maturzystów

odpowiedzi

**MUZEUM
PANA
TADEUSZA
OSSOLINEUM**

1.

Po śmierci Józefa Stalina w marcu 1953 roku w ZSRR toczyła się walka o władzę. Początkowo rządy w kraju *de facto* przejął Ławrientij Beria, bardzo bliski współpracownik Stalina, szef policji politycznej NKWD. Z walki o władzę ostatecznie zwycięsko wyszedł jednak Nikita Chruszczow, który we wrześniu 1953 roku został I sekretarzem KC KPZR. Na XX Zjeździe Partii Komunistycznej w lutym 1956 roku Chruszczow wygłosił referat „O kulcie jednostki i jego następstwach”, w którym przedstawił Stalina jako zbrodniarza odpowiedzialnego za krwawy terror stosowany dotąd w ZSRR. Sam system komunistyczny Chruszczow uważał za słuszny. Zapowiedział jednak reformy, które miały nadać mu bardziej liberalny kierunek. Obiecał też zerwanie z represjami stosowanymi w okresie stalinowskim. Referat Chruszczowa stał się impulsem do rozpoczęcia procesu destalinizacji w całym Bloku Wschodnim, również w PRL.

2.

28 czerwca 1956 roku na ulice Poznania wyszli robotnicy zatrudnieni w Zakładach Przemysłu Metalowego im. Hipolita Cegielskiego. Protestowali przeciwko śrubowaniu norm w pracy, niskim zarobkom, brakom podstawowych towarów spożywczych w sklepach. Do strajku szybko przyłączyli się inni mieszkańcy miasta, a początkowe „żądanie chleba” przerodziło się w hasła o wydźwignięciu antysystemowym. Strajk został spacyfikowany z udziałem wojska, zginęło pięćdziesiąt dziewięć osób, a około pięćset zostało rannych. Jego hasła antysystemowe odbijał się jednak echem w całym kraju jeszcze w kolejnych miesiącach, co miało duży wpływ na decyzję o koniecznych reformach.

3.

Władysław Gomułka, obejmując stanowisko I sekretarza KC PZPR, zapowiedział destalinizację systemu, zliberalizowanie cenzury, uwolnienie więźniów politycznych i zaprzestanie represji, osądzenie osób odpowiedzialnych za stalinowski terror czy polepszenie stosunków z Kościołem. W dłuższej perspektywie część z tych obietnic nie została zrealizowana. Kiedy Gomułka utwierdził swoją władzę, rozpoczął stopniowe odchodzenie od zdobyczy październikowej odwilży, szczególnie w dziedzinie wolności słowa czy relacji z Kościołem. Znowu zastrzono cenzurę, czego zapowiedzią stała się likwidacja tygodnika „Po Prostu” w 1957 roku, wcześniej stanowiącego symbol liberalizacji. Ponownie wkroczone również na wojenną ścieżkę z Kościołem. Pierwszym krokiem wstecz było usunięcie religii ze szkół.